

[Guldberg.]

mest vil komme til at leve med, uanset at man gerne vil undgå det og planlægger for at undgå det.

Når jeg tror, det går sådan, er det af den grund — ministeren vil vel ikke ligefrem sige klart, at det ikke skal gå efter datorække, men nok, at man skal kunne se bort derfra — at i samme omfang, man overhovedet vil pålægge en lokal myndighed, en kommunal myndighed, at se bort fra datorækkefølgen, så ender vi i det rene bevillingssystem. Det bliver meget, meget vanskeligt for kommunalbestyrelserne, når de er kommet ret langt ind i dette, at undgå ustandselig at komme i situationer, hvor man vil kunne argumentere mod deres omvurdering af datorækkefølgen og påstå, at der disponeres til fordel for den ene eller den anden, og hvor det også vil være meget, meget vanskeligt i mange tilfælde virkelig at skille ud, hvad der er sket under pres af nødvendighed, og hvad der er sket under pres af en god argumentation, der måske ikke var så nødvendig endda.

Jeg tror altså, at det er en farlig vej, og det er også en af de mange grunde til, at vi ikke i venstre kan anbefale, at man vender tilbage til rationeringsprincipperne på dette område.

Man må jo gøre sig klart, at også over for byggeindustrien vil en sådan rationering få nogle følger. Det bliver ikke alene spørgsmålet om, hvem der skal have lov til at bygge f.eks. en bolig til sig selv eller en bygning til et andet formål, hvem der skal have lov at være bygherre, men det bliver sandelig også et spørgsmål om, hvem der skal have lov til at få arbejdet. Set fra byggeindustriens virksomheders side, betyder dette jo, at nu må kræfterne i de virksomheder, der gerne vil holde sig i gang og måske også kan komme ud i visse vanskeligheder, hvis de ikke kan det, koncentrere sig om at få tilladelser. Hele konkurrencen på byggemarkedet bliver i virkeligheden meget nemt mere koncentreret om at få tilladelser end om, hvad det egentlig er, man kan levere. Det er jo den klassiske situation, som selvfølgelig ikke med det samme, men hvis den lever ret længe, hvad enten man nu kan konstatere det eller ej, næsten uundgåeligt fører til noget, der kan ligne sortbørsforhold. Det er i hvert fald min opfattelse, at

det ikke er en fremgangsmåde, der giver nogen mulighed for den konkurrence i byggeriet, som ellers måske netop kunne blive stærkere, når der ikke skal bygges så meget. Der er vel næppe nogen, der vil bestride, at byggeriet i stedet for at blive bestemt af, hvem der kan bygge både hurtigt og billigt, i højere grad bliver bestemt af, i hvilken rækkefølge tilladelserne gives. Hele den prismæssige virkning, en øget konkurrence som følge af dæmpningen af byggeaktiviteten kunne få, må derfor på forhånd anses for at være opgivet.

Jeg sagde til at begynde med, at jeg var godt klar over, hvordan man var havnet i denne situation, og jeg har også sagt nogle kritiske ord om den politik, der har ført dertil. Det er i meget høj grad kunstige konjunkturer, der plager regeringen; den har selv fremkaldt de konjunkturer, som plager, og som har bevirket, at man syntes, man var nødt til at gøre noget. Den ulykkelige byggeindustri er, så vidt jeg kan se, derved endnu en gang kommet i en situation, hvor man først får presset produktionen op i en vis periode og derefter, skræmt af den store produktion, får indført nogle begrænsninger med henblik på at få en bedre balance. Jeg er ikke helt så sikker på, at det ikke allerede i løbet af ganske kort tid vil vise sig, at det meget store pres, som er sat i gang ved den politik, der er ført, nu afløses af en rationering, som jo ikke kan gribe ind i alt det påbegyndte, og som derfor i realiteten først får virkning på et tidspunkt, hvor der ikke længere er brug for den. Der bliver snarere tale om at opretholde en aktivitet til et kunstigt fastsat prisniveau end om at finde en balance, der måske indebærer den samme aktivitet, men til et andet prisniveau — en balance baseret på nogle mere almindelige økonomiske kræfter.

En af motiveringerne for rationeringen er jo, at man vil forsøge at gennemføre en ændring af ressourcefordelingen, idet der måske er for mange kræfter bundet i byggeriet i forhold til, hvad der er bundet i andre former for produktion. Den omstilling er naturligvis ønskelig. Jeg tror bare, det vil vise sig, at det er en illusion, at det, man nu har fundet på, fører til nogen væsentlig ændring på dette punkt. Jeg ville da være glad, hvis det gjorde det, men jeg tror desværre, det er en illusion. Jeg tror, det er en